

МАТЕРІАЛИ

*ЧЕТВЕРТИХ ІРПІНСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИТАНЬ*

ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ У ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

25–26 травня 2006 року

Ірпінь – 2006

АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ
ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ

**ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ
НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
У ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

УДК 387.14.03(063)

ББК 74.58 я 43

М 34

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії
ДПС України

Організаційний комітет

Голова:

Загорський В.С. – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук.

Співголови:

Мадзігон В.М. – доктор педагогічних наук, професор, академік;

Максименко С.Д. – доктор психологічних наук, професор, академік-секретар АПН України.

Заступники голови:

Тарангул Л.Л. – доктор економічних наук, професор;

Бодашевський В.І. – проректор з гуманітарних питань та виховної роботи Національної академії ДПС України.

Члени оргкомітету:

Вілента І.В. – кандидат історичних наук, доцент;

Ібрагімов М.М. – кандидат філософських наук, професор;

Зикун Н.І. – кандидат філологічних наук, доцент;

Скурятівська Г.С. – кандидат філологічних наук, доцент;

Чуйко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент;

Желібо Є.П. – доктор хімічних наук, професор;

Ліхтенштейн Г.А. – завідувач відділу інформаційних мереж;

Терещенко В.І. – кандидат педагогічних наук, професор;

Туйчієв Б.Т. – доктор філософських наук, професор;

Ярошовець В.І. – доктор філософських наук, професор;

Каменюк М.Ф. – начальник Інформаційно-видавничого центру Національної академії ДПС України;

Чміль Г.П. – кандидат філософських наук, професор;

Дікова-Фаворська О.М. – кандидат соціологічних наук;

Дюндіна Н.Л. – кандидат економічних наук;

Дюндін Д.А. – завідувач соціологічної лабораторії кафедри гуманітарних дисциплін Українського державного морського університету ім. адмірала С.О. Макарова, м. Миколаїв;

Філімонова Т.В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Ковальчук Ю.М. – начальник відділу організації навчання персоналу Департаменту персоналу ДПА України.

Редакція не несе відповідальності за зміст тез.

М 34 Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: Матеріали Четвертих ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2006. – 494 с.

ISBN 966-377-060-2

УДК 387.14.03(063)

ББК 74.58 я 43

Національна академія ДПС
України, 2006.

ВСТУП

Ще один рік минув у творчому пошуку на педагогічній ниві, з олівцем і конспектом, біля монітора комп'ютера, у гамірній аудиторії... Ще один рік творчої співпраці зі студентством, рік роздумів і втілення мрій ... І знову травень покликав у дорогу людей, яким не байдужа доля держави, вітчизняної освіти, нового покоління майбутньої національної еліти.

Ми радо вітаємо на славній землі Київщини учасників Ірпінських педагогічних читань.

Нові реалії діяльності вищих навчальних закладів у сучасних умовах модернізації освіти, розширення міжнародних зв'язків у логіці Болонського процесу знову ставлять на порядок денний посилення уваги до підготовки фахівця. Тому нам приємно, що з кожним роком розширюється географія Ірпінських педагогічних читань, а це дає підстави сподіватися, що разом ми сприяємо вирішенню важливого завдання – виконанню соціального замовлення на підготовку професіоналів нової генерації, за якими майбутнє, особистостей, готових не лише жити в суспільстві, а й змінювати, удосконалювати його, мислити новими категоріями.

Проблема гуманізації і нині перебуває в центрі уваги учасників уже традиційної наукової конференції, що згуртовує однодумців, живить творчу думку науковців, представників провідних навчальних закладів України. Ми впевнені, що цивілізаційні здобутки в освіті повинні врівноважуватися духовним, культурним розвитком. Тому стільки уваги приділяємо саме питанням гуманізації та гуманітаризації педагогічного процесу. Адже історія, на жаль, переконує, що освічена людина може стати видатним спеціалістом, однак неолюднені знання готові служити злу. Нині ми є свідками того, як нерідко зникають із щоденного побуту такі поняття, як моральність і честь, патріотизм і повага, взаєморозуміння і взаємодопомога.

Проблема гуманізації постійно набуває нового змісту під впливом соціально-політичних чинників в Україні, а також нових зовнішніх умов, зокрема в Європі. Вона є багатоаспектною і не-

Виховання екологічної та фізичної культури у вищому закладі освіти

Згубно впливаючи на статеві залози, нікотин сприяє розвитку в чоловіків статевої слабкості – *імпотенції*. Тому її лікування починають з того, що хворому пропонують припинити паління.

Особливо шкідливе паління для дітей і підлітків. Ще не зміцнілі нервові і кровоносні системи болісно реагують на тютюн.

Крім нікотину, негативний вплив роблять й інші складові частини тютюнового диму. При надходженні в організм окису вуглецю розвивається кисневе голодування, за рахунок того, що чадний газ легше з'єднується з гемоглобіном, ніж кисень і постається з кров'ю до всіх тканин і органів людини.

В експерименті встановлено, що в 70% мишей, що вдихали тютюновий дим, з'явилися злоякісні пухлини легень. Рак у людей, які палять, виникає в 20 разів частіше, ніж у тих, хто не палить. Статистичні дослідження показали, що в людей, які палять частіше зустрічаються ракові пухлини стравоходу, шлунку, гортані, нирок та інших органів. У курців не рідко виникає рак нижньої губи внаслідок канцерогенної дії екстракту, що накопичується в мундштуці трубки.

Дуже часте паління веде до розвитку хронічного бронхіту, що супроводжується постійним кашлем і неприємним запахом з ротової порожнини. У результаті хронічного запалення бронхи розширюються, утворюються бронхоектази з важкими наслідками – пневмосклерозом, емфіземою легень, так званим легеневим серцем, що веде до послаблення кровообігу.

Паління сприяє виникненню туберкульозу. Так, 95 з 100 чоловік, що страждають ним до моменту початку захворювання палили.

Часто курці відчувають біль у серці.

Від речовин, що містяться в тютюновому димі, страждає так само шлунковий тракт, у першу чергу, зуби і слизова оболонка роту. Нікотин збільшує виділення шлункового соку, що викликає ниючі болі, нудоту і блювоту.

Паління може викликати ніотинову амбліопію. Курці наражають на небезпеку не тільки себе, але й оточуючих людей. У медицині з'явився навіть термін "пасивне паління". В організмі людей, що не палять, після перебування в напаленому і не провітреному приміщенні міститься значна концентрація нікотину.

Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти

Н.П. Сничак,
Б.Е. Очередько
(Национальный университет
физического воспитания
и спорта Украины)

ПРОБЛЕМА НАУЧНОГО ПРЕДВИДЕНИЯ В СПОРТЕ

Идея предвидения будущего волновала человечество с самых древних времен. Человек не мог довольствоваться знаниями прошлого и настоящего. Он всегда стремился заглянуть в будущее.

Различные виды научного предвидения вырастают из обычного предвидения (создание запасов пищи на зиму предполагает наличие способности предвидеть). С развитием мышления предвидение формируется в особую категорию сознания, особую психическую способность, которая выступает вне пределов науки (оракулы, пророки и т. д.). Предвидения будущего воплощались в мифах, легендах и преданиях. При всей сказочности и экзотичности эти образы отражали действительную способность человеческого ума предвидеть будущее [1,2].

С развитием наук, применяемые в них строгие, объективные исследования природы, ее процессов, связей, законов дали реальную основу предвидению. Людвиг Больцман, Физик, писал, что «главной задачей науки является придание такого вида образам, служащим для определения ряда фактов, чтобы на основе их можно было предсказать протекание других фактов подобных первым.

Современный спорт в настоящее время стал составной частью современной культуры. Сейчас спорт развился в огромную сферу человеческой деятельности. В спорте выделяют такие подструктуры, как олимпийский спорт, профессиональный спорт, физическое воспитание.

«Предвидение научное». Предвидение рассматривают как процесс и как результат. Как процесс предвидение – это целост-

Виховання екологічної та фізичної культури у вищому закладі освіти
ний исследовательский акт, в ходе которого из одних знаний (оснований предвидения) получают другие знания (прогнозы)[1,4]. И так, научное предвидение это процесс (операция, процедура) исследования, результатом которого является утверждение о необходимости или вероятности появления в будущем (или наблюдения в будущем) какого-либо объекта. Основу предвидения будущего составляет настоящее, точнее окружающая человека действительность. Чтобы предсказать будущее, необходимо исходить из настоящего или из прошлого.

Научное предвидение в спорте. Процес предвидения в спортивной науке обозначают термином прогнозирование. Научное предвидение в спорте направлено на получение знаний о вероятности появления объектов и явлений в будущем: это и тенденции развития спорта, и перспективы развития отдельных видов спорта, системы спортивной подготовки и соревнований [3]. В спорте применяется прогнозирование на основе индуктивного метода основанного на экстраполяции. В условиях спорта этот метод на основе изучения соответствующих закономерностей в предшествующие годы позволяет осуществить прогнозы роста мировых рекордов, роста спортивного мастерства отдельных спортсменов, команд и т. д.

В спорте выделяют краткосрочное прогнозирование, которое обычно исчисляются минутами и часами, днями; среднесрочное – неделями и месяцами; долгосрочное от 1–2 до 3–4 лет, сверхдолгосрочное – от 6–10 до 15–20 и более лет [3]. **Краткосрочное** прогнозирование связано с решением задач, возникающих в ходе отдельного тренировочного занятия или серии тренировочных занятий. Опытные спортсмены, опираясь на свои ощущения при выполнении тренировочных упражнений, могут прогнозировать ЧСС с точностью до 2–5 в 1 мин, развиваемые усилия или время прохождения отрезков или дистанции с точностью до 2–3 %. Это приводится в литературе как пример научного предвидения [3]. Однако это нельзя считать научным предвидением, так как основаниями предвидения являются специфические ощущения. А в основании научного предвидения должны лежать

Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти
понятия, законы, науки, оформленные в языке. Поэтому такие способности квалифицированных спортсменов не являются научным предвидением. **Долгосрочное** прогнозирование направлено на оптимизацию процесса спортивного отбора от 1–2 до 3–4 лет. **Сверхдолгосрочное** прогнозирование направлено на выявление общих тенденций развития спорта в мире, его роли в жизни современного общества, изменения структуры соревновательной деятельности, материально-технического оснащения подготовки и соревнований и т. д.

В практике олимпийского спорта очень часто делаются попытки прогноза мировых достижений, победителей как на Олимпийских играх, так и других крупнейших соревнованиях. Как правило, такое прогнозирование оказывается очень неточным. Например, обобщенные прогнозы победителей Олимпийских игр обычно подтверждаются не более чем в 25–35 % случаев. Низкая точность этих прогнозов обуславливается огромным количеством трудно учитываемых факторов, влияющих на победу в крупнейших соревнованиях и темпы роста спортивных результатов. Количество этих факторов исчисляется десятками, и каждый из них может оказать решающее влияние на конечный результат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бестужева-Лада И.В. Исходные понятия // Рабочая книга по прогнозированию. – М: Мысль, 198. – С. 6–25.
2. Бірюк В. О. Проблеми прогнозу, гіпотези в спорті. – К.: Здоров'я, 1983. – 71 с.
3. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – К.: Олимпийская литература, 1997. – 585 с.
4. Предвидение как форма научного познания: Сб. науч. тр. /Ташкент. Гос. ун-т им. В.И. Ленина; [редкол. А.К. Кадыров / отв. Ред./ и др.] – Ташкент, 1985. – 79 с.
5. Шапошникова В.И. Индивидуализация и прогноз в спорте. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 158 с.

*І.С. Сагайдак,
Н.Л. Авраменко*
Формування екологічної свідомості
випускників ВНЗ України: міф чи реальність? 420

В.К. Сладкевич
Паління – одна зі шкідливих звичок 423

*Н.П. Сничак,
Б.Е. Очередько*
Проблема научного предвидення в спорті 425

О.В. Старовойт
Реалізація основних принципів формування
еколого-економічних відносин при підготовці
фахівців економічного профілю 428

В.І. Терещенко
Керівництво кафедрою – питання управління 430

О.В. Терещенко
Уміння плавати – життєво необхідна навичка 433

В.Г. Шарана
Оцінка рівня фізичної підготовленості
студентів першого та другого курсів
Національної академії
державної податкової служби України 436

**ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ
У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ГУМАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ**

О.В. Бобіна
Дослідження джерел інформації
і факторів впливу
на отримання вищої технічної освіти 439

*О.Г. Грінцов,
А.О. Христуленко,
О.В. Совпель,
Ю.Л. Куницький*
Способи підвищення мотивації навчання
лікарів-інтернів хірургічного профілю 441

Н.В. Давиденко
Роль практичної психології у системі
виховної роботи у ВНЗ 444

*Д.А. Дюндін,
Н.Л. Дюндина*
Исследование социодинамики ценностных
ориентаций молодежи
как фактор повышения уровня воспитательной
работы в техническом ВУЗе 447

*Д.А. Дюндін,
И.В. Молодых*
Психологическое тестирование
студентов как способ повышения
эффективности воспитательной работы
в высшем учебном заведении 451

В.Д. Єзарміна
Освіта на початку ХХІ століття: проблеми
і шляхи їх подолання 455

І.О. Петухова
Історія виникнення методу тестування 459

О. Самсонюк
Структура індивідуальної релігійності сучасних
студентів Національної академії ДПС України.
Гендерний аспект 462

Ю.В. Сербалюк
Особистісна мотивація в професійній
підготовці фахівців соціальної сфери 466